

Marin Sabljo

Nacistički trijumvirat - Joseph Goebbels, Hermann Göring, Heinrich Himmler

Ovaj članak kronološki prikazuje djelovanje trojice najmoćnijih ljudi Trećeg Reicha. Taj veliki trijumvirat tvorili su: Heinrich Himmler, Hermann Göring i Joseph Goebbels. Dotični trojac je uspješno, uz Adolfa Hitlera, držao gotovo svu vojnu i civilnu vlast u tadašnjoj Njemačkoj. Svaki od njih posjedovao je jedan stup moći velikoga Trećeg Reicha.

Zadatak ovoga rada je kronološki prikazati djelovanje trojice ljudi koji su, uz Adolfa Hitlera, najzaslužniji za ekspresni prodor nacionalsocijalizma na vlast te uspostavu Trećeg Reicha. Treba istaknuti kako Hitler nikada nije imao prave prijatelje te da je „...znao satima sjediti sa svojim podređenim osobljem – vozačima, tjelesnim čuvarima, tajnicama – te pričao je samo on.“ (Haffner, 2007: 13) On se je u takvoj atmosferi otvarao, a prava prijateljstva izbjegavao je cijeli život. Hitlerov odnos prema ljudima bio je hladan i na distanci, čak i prema njegovim najbližim suradnicima. (Haffner, 2007: 13) Ovaj rad pružiti će uvid u život njegovih najbližih i najodanijih suradnika: Heinricha Himmlera, Hermanna Göringa te Josepha Goebbelsa. Ova tri lica izdvojena su, iz mase drugih Hitlerovih bliskih suradnika, iz razloga što su upravo njih trojica imala najveću moć u Reichu, na način da je svaki od njih držao jednu od ključnih poluga vlasti (SS, javno mišljenje, Gestapo...). Uz to, iako Hitler nije imao pravih prijatelja, upravo su njih trojica bila najveći miljenici vođe Trećeg Reicha. Samo rad sastoji se od tri dijela. Prvi dio obrađuje život i djelo, vođe SS-a, Heinricha Himmlera te njegov uspon na vlast. Drugi dio tiče se velikoga Reichmarschalla Hermanna Göringa i njegove vojničke karijere, koja je počela već u Prvom svjetskom ratu, te zadnji dio ovog rada obrađuje problematiku Josepha Goebbelsa, odnosno prikazuje njegove tehnike manipulacije i nacionalsocijalističku propagandu. Na kraju se nalazi zaključak koji pruža kratku i jezgrovitu sintezu svega iznesenoga.

Heinrich Himmler i „država u državi“

Problematiku ovog rada započeti ću pregledom života jednog od najbrutalnijih i najnemilosrdnijih nacističkih

zločinaca Heinrichom Himmlerom. Naime, on je rođen na početku 20. stoljeća, točnije 7.10.1900. godine. Zanimljivo je da je Himmler nazvan po bavarskom princu Heinrichu koji mu je ujedno bio i krsni kum. Dotična činjenica veže se uz dobar socio-ekonomski status njegove obitelji, naime, upravo je Himmlerov otac bio visoko pozicionirani učitelj koji je predavao bavarskome princu. (Longerich, 2012: 12) Glavno obilježje Himmlerovog djetinjstva svakako je njegova velika sklonost bolestima, naime, on je bolovao od infekcije dišnih puteva, te je skoro podlegao tome oboljenju. Također je imao problema sa srcem i želucem, te dvije zdravstvene tegobe mučiti će ga sve do kraja njegovoga života. S obzirom na reputaciju kao jednog od najvećih sadista moderne ljudske povijesti, Himmler je imao iznenađujuće kvalitetan odnos s roditeljima. Literatura navodi da je imao jako prisan odnos s majkom, koja ga je redovito uzimala pod svoju zaštitu pred strogim, ali pravednim ocem. Dok bi se običnom promatraču ta naizgled relativna obiteljska idila činila bezopasnom, psiholog Erich Fromm¹ navodi da bi upravo taj obiteljski utjecaj mogao biti jedan od glavnih čimbenika razvoja Himmlerovoga sadizma, jer mu je majka omogućila odgoj bez autoriteta. (Fromm, 1989: 134)

Već tijekom Prvog svjetskog rata Himmler je žudio za borbom i sukobom pod izlikom obrane vlastite domovine, naime, svoje snove za agresijom Himmler nije ispunio u Prvom svjetskom ratu. On je zbog svojih mnogobrojnih zdravstvenih problema dobio tek poziciju časnika u rezervnom bataljunu, iako je službeno bio u Prvom svjetskom ratu Himmler nikada nije iskusio pravu borbu na frontu. Ta činjenica je samo akumulirala njegov bijes, a svemu tome pripomogla je i situacija u kojoj se Njemačka

1 Psiholog Erich Fromm kroz svoje djelo Strah od slobode iznosi stajalište o nacionalsocijalizmu u Njemačkoj. Naime, on je mišljenja kako je nacizam zapravo rezultat psihološke tromosti i umora njemačkoga naroda, koji se spojio sa sadističkom željom za moći jednoga čovjeka, tj. Adolfa Hitlera. Fromm smatra kako je tu tromost 1930. iskoristio nacionalsocijalizam kroz svoju propagandu i upotrebu masovnih medija. Uporabom masovnih medija (radija, kina) kao sredstva manipulacije Hitler je uspio navesti njemački narod na krivi put totalitarnog nacizma. (Pejić, 2013: 70–74)

našla na strani gubitnika u tom istom ratu. (Longerich, 2012: 23-27) Himmler je bio ogorčen zbog poraza njegove domovine u Prvom svjetskom ratu, on sve više razvija antisemitske ideje kao odgovor za tešku gospodarsku situaciju u zemlji. Dvije godine nakon svjetskog sukoba Himmler upoznaje Ernesta Röhma, čovjeka koji će mu promijeniti život. Dotični ga je pozvao u Reichskriegsflagge, Himmler takav poziv nije mogao odbiti iz dva razloga. Prvi jer su obojica dijelili identičnu ideologiju po pitanju Židova, a drugi razlog proizlazi iz činjenice da se je Himmler već od prije divio Röhmu zbog njegovih zasluga u Prvom svjetskom ratu. Ulaskom u Reichskriegsflagge, inače nacionalnu paramilitarnu organizaciju, Himmler je u cijelosti razvio svoj nacionalizam, koji se očituje uglavnom u žestokome antisemitizmu i njegovom priključivanju NSDAP-u tj. Nationalsocijalističkoj njemačkoj radničkoj stranci. (Longerich, 2012: 70) Prvi pravi dokaz njegovog, sada čvrstog, nacionalizma bilo je sudjelovanje u Minhenskom puču. Tu "manifestaciju" vodio je, proslavljeni general Prvog svjetskog rata, Erich Ludendorff i tada relativno nepoznata "zvijezda u usponu" Adolf Hitler. Puč je propao, Himmler je dokazao svoju vjernost nacionalsocijalizmu tijekom ispitivanja gdje nije odao svoje, još ne uhapšene, kolege. (Longerich, 2012: 66-69)

Sljedeći veliki događaj koji će obilježiti Himmlerovu nacističku karijeru bio je ulazak u SS. SS (Schulzstaffel), odnosno "Obrambeni korpus", je nacionalsocijalistička organizacija koja je imala paravojnu ulogu, treba naglasiti da sve do dolaska Himmlera na čelo organizacije, SS nije imao značajniju ulogu u nacionalsocijalističkim krugovima i to prvenstveno zbog malobrojnog članstva. Himmler 1929. godine postaje čelni čovjek SS-a u kojemu će napraviti ogromnu karijeru. On je preustrojio cijelu organizaciju, od sada se vodi detaljna kartografija svih članova SS-a i svih protivnika istog toga SS-a. U paravojne jedinice uvodi strogu kontrolu i disciplinu, a sve poroke koji su ih do sada "krasili" Himmler strogo zabranjuje, pod tim prvenstveno mislim na konzumiranje alkohola i slabu vojnu spremu. Potonju je zamijenio strogim drilom i radom. Ranije sam istakao problem malobrojnog članstva, naime, Himmler je i tome doskočio te je uspio u nepunih godinu dana gotovo usedmerostručiti broj članova SS-a. (Longerich, 2012: 113-117) Zbivanja u državi ranih tridesetih godina pripomogla su da SS do 1933. godine uspije skupiti čak 50 000 članova. Naime, nacizam je definitivno dobio na popularnosti, a to se odlično vidi iz izbora 1932. godine, koji su nacistima, tj. nacionalsocijalistima donijeli čak 40% glasova. Glavni razlog tome je Hitlerovo paljenje Reichstaga, njegov dolazak 1933. godine na mjesto njemačkoga kancelara, te promoviranje Židova kao glavnih krivaca za tešku gospodarsku situaciju njemačkoga naroda. (Longerich, 2012: 135-139)

Treba istaknuti kako je Ernest Röhm nastradao neposredno nakon što je Himmler osnažio svoj položaj u očima vođe Trećeg Reicha. Naime, Röhmu je bio vođa SA odnosno Sturmabteilung-a (Jurišnih jedinica), tj. organizacije koja je bila vjerna isključivo Hitleru, sve do sukoba između Hitlera i Röhma. 1934. godine Hitler je, uz nagovor Göringa i Himmlera, odlučio da SA i Röhm moraju biti neutralizirani, za taj posao zadužio je ni više ni manje nego Himmlera. (Shirer, 1977: 194) On se nije puno premišljao te je isplanirao ubojstvo čovjeka koji ga je uveo u nacionalsocijalizam, čovjeka koji mu je bio idol u mladosti. Također Himmler i još nekolicina visokih nacističkih dužnosnika isplanirali su i ubojstva ostalih čelnika SA, jer SA je bila tvorevina od čak 3 milijuna članova, tako da Röhm nije mogao sam voditi toliku organizaciju. Plan je proveden perfektno Himmlerovi ljudi su pogubili Röhma, a SA je gotovo raspušten, taj događaj iz 1934. godine ostati će upamćen u povijesti kao Noć dugih noževa. Sada većina članova nekadašnjeg SA bježi u SS, koji ovim potezom postaje gotovo "država u državi", a ta "država" odgovarala je direktno Heinrichu Himmleru. (Longerich, 2012: 170-177)

Ovaj paragraf obraditi će problematiku Himmlerovoga učestvovanja u Drugom svjetskom ratu. Naime, rat počinje 1.9.1939. godine Hitlerovim napadom na Poljsku. Hitleru je trebao alibi za ulazak u Poljsku, on ga je pronašao u operaciji pod imenom "Operacija Himmler". Naime, Heydrich i Himmler su osmislili plan u kojem će se njemački vojnici prurušeni u Poljake napasti njemačku radio postaju. Ta prozirna operacija je izvršena, te je sada Njemačka imala kakvo takvo opravdanje za rat. Himmlerova uloga u Drugom svjetskom ratu je uglavnom bila bazirana na istrebljenju židovskoga naroda i poljske inteligencije, stoga je upravo Himmler, po Hitlerovoj, zapovijedi osnovao Einsatzgruppen. Naime, upravo ta omalena tvorevina zaslužna je za neka od najvećih zvjerstava Drugog svjetskog rata, njihova glavna i jedina zadaća bila je etničko čišćenje, osvojenog prostora, od Židova i Poljaka. (Longerich, 2012: 425-427) Himmler baš kao i u Prvom svjetskom ratu nije vidio puno izravnog ratnog sukoba, njegova zadaća ranih četrdesetih godina 20. stoljeća ogledala se uglavnom u stvaranju "Generalnog plana za istok". Taj plan stajao je na temeljima njemačke ideje o Lebensraumu. Da objasnim, koncept Lebensrauma zagovarao je primarno širenje Njemačke na istok, a sve u svrhu širenja njemačkog životnog prostora. (Povijest 16, 2007: 451) Na tim temeljima je stajao i "Generalni plan za istok", on je razvio ideju da bi Nijemci trebali kolonizirati istočnu i sjevernu Europu, za provedbu toga plana bilo mu je potrebno čak deset milijuna Nijemaca, a trebalo je protjerati nevjerojatnih trideset milijun autohtonih stanovnika, taj plan nikad nije proveden do

kraja. Sljedeća velika operacija koju je pokrenuo Himmler nosila je naziv "Operacija Reinhard". Naime, Heydrich Reinhard, Himmlerov dobar prijatelj, ubijen je od strane poljske ofanzive, kao odgovor na to ubojstvo Himmler je dao masakrirati stanovništvo sela Lidica i Ležakya. Nakon toga masakra Himmler se, tijekom Drugog svjetskog rata, uglavnom posvetio promicanju i zagovaranju holokausta. Istaknuti ću njegov govor u Poznanu, 1943. godine. Taj govor je direktno napadao Židove kao izdajice njemačkoga naroda, ističe kako je nužna židovska evakuacija (što je zapravo bio sinonim za masakr), te govori kako samo odabrani pojedinci mogu podnijeti breme rješavanja "židovskog problema". (1) Rat se bliži kraju, a Himmler, iako jedan od najvjernijih Hitlerovih ljudi, napušta Berlina 20.4.1945. godine. Iako je izrazio neupitnu vjernost Adolfu Hitleru Himmler je zajedno s Göeringom pokušao uzeti Hitleru vlast, a sve u ime spašavanja Trećeg Reicha od propasti. Njegovi pregovori sa zapadnim saveznicima prošli su loše, nakon toga on se daje u bijeg, no to mu nije pošlo za rukom. Uхваćen je od strane saveznika, te je uz povijesnu rečenicu "Ich bin Heinrich Himmler" izvršio samoubojstvo. (Longerich, 2012: 711-714)

Reichmarschall Hermann Göring

Sljedeći član nacističkog trijumvirata je zapovjednik njemačkog ratnog zrakoplovstva Herman Göring. Za razliku od Himmlera, Göringova obitelj nije bila tako dobro ekonomski i socijalno pozicionirana. Rođen je 1893. godine, a živio je u relativno skladnoj i mirnoj obitelji. Literatura navodi kako je tadašnji trend antisemitizma u potpunosti zaobišao njegovu obitelj. To je svakako zanimljiva činjenica s obzirom da je Herman Göring jedan od glavnih promicatelja holokausta i etničkog masakra židovskog i poljskog naroda. Göring se za razliku od Himmlera uspješno ističe u Prvom svjetskom ratu, te će na toj slavi imati kredita kod njemačkog naroda gotovo sve do kraja Drugog svjetskog rata. Naime, on je tijekom Prvog svjetskog rata bio čak dva puta ranjavan, što mu je donijelo neospornu i neizmjernu popularnost. Ranije sam spomenuo da je Göring bio zapovjednik njemačkog ratnog zrakoplovstva, njegov prvi susret s ratnom avijacijom počinje upravo ovdje u Prvom svjetskom ratu. Postigao je impresivne rezultate kao vojni avijatičar, te je na kraju rata izašao kao pilot s čak 22 zračne pobjede, te brojke su mu osigurale status ratnog veterana. Odmah netom nakon rata Göring počinje graditi, a nedugo poslije toga, i širiti svoj antisemitizam, širi ideje u kojima Njemačka nije izgubila rat, nego je izdana od strane Židova i komunista. Njegov nacistički put počinje 1922. godine kada i službeno ulazi u NSDAP. Baš kao i Himmler, i Göring se je nastojao iskazati kao nacionalsocijalist kroz Minhenski puč. Kao

što sam ranije istaknuo puč je doživio propast, a njegovih sudionici su uhićeni. Dok je Minhenski puč Himmlera stajao posla, Göringa je koštao zdravlja. Naime, Göring je u puču bio ranjen, no ipak je uspio pobjeći i oporaviti se, tijekom svoga oporavka postao je teški ovisnik o morfiju, taj porok pratiti će ga tijekom cijeloga života. Göring se u Njemačku vraća tek 1927. godine, jer tak tada su donijete amnestije za osuđenike i ukinute tjeeralice za sudionike Minhenskog puča. (Shirer, 1977: 14-20)

Göringov sljedeći značajan potez dogodio se tek 1933. godine, tijekom Hitlerove zavjere protiv komunista, koja se očitovala u paljenju Reichstaga. Göring je tu odigrao značajnu ulogu, upravo je on bio desna ruka Adolfu Hitleru u provođenju te zavjere. On je bio Hitlerov svjedok koji je "vidio" da su komunisti podmetnuli požar u Reichstagu. Zbog neupitne reputacije i kredibiliteta u narodu, njemu se gotovo bezuvjetno vjerovalo. Vezano uz ovaj događaj istaknuti ću činjenicu da je njemački general Halder posvjedočio kako je Göring, 1942. godine, izjavio da je upravo on podmetnuo požar u Reichstagu i to riječima: "Jedini koji zapravo zna što se dogodilo s Reichstagom sam ja, jer sam ga ja zapalio." (Shirer, 1977: 14)

Paljenje Reichstaga za Göringa je bila svojevrsna prekretnica u Hitlerovim očima, naime, netom nakon toga događaja Göring postaje Hitlerov miljenik. Kao nagradu za sudjelovanje u zavjeri protiv komunista Göring postaje ministrom unutarnjih poslova Pruske. Preko titule ministra unutarnjih poslova on uspijeva u Pruskoj stvoriti Gestapo (Geheime Staatspolizei) i političku policiju na čije čelo, 1933. godine, postavlja Rudolfa Dielsa. (Velika ilustrirana povijes svijeta, 1988: 7333) Uloga Geheim Staatspolizeia bila je da sije teror u njemačkom društvu, te da spriječi bilo kakve antinacističke akcije unutar Trećeg Reicha. Göringu Gestapo nije bio naročito zanimljiv te je, nedugo nakon stvaranja istoga, vodstvo prepustio Himmleru. 1935. godine Göring dobiva titulu kroz koju će ostaviti najveći trag u Drugom svjetskom ratu, a to je zapovjednik njemačkog ratnog zrakoplovstva tj. Luftwaffe. Istaknuo bih da je kao ministar unutarnjih poslova Pruske, Göring sudjelovao u pregovorima za potpisivanje Hosbahovog memoranduma. Taj je dokument potpisao osobno Adolf Hitler, a omogućio je Trećem Reichu neometano vođenje agresivnije i radikalnije vanjske politike. (Calvocoressi, 1987: 60-61) Osim toga, netom prije Drugog svjetskog rata Göring je zajedno s Hitlerom sudjelovao u pripajanju Austrije, Göringova ideja bila je zauzimanje rudno bogate Stirie, koja se nalazi u Austriji. Taj plan proveden je bez većih poteškoća. (Evans, 2003: 548-550)

Drugi svjetski rat je otpočeo, a Göring kao pravi i iskusni ratni veteran nije bio zagovornik Velikog rata. Prema njegovoj procjeni Njemačka nije mogla iznijeti teret dugotrajnog rata kroz svoj ekonomski i gospodarski

sustav, također on je predviđao značajne probleme po pitanju sirovina (rude i nafte) koje su trebale pokretati njemačku ratnu mašineriju. No čak ni on nije mogao ništa protiv riječi tada svemoćnog Adolfa Hitlera, te je tako rat počeo 1.9.1939. godine. Göring odmah na početku rata, uz Hitlerov blagoslov, postaje drugim čovjekom Trećeg Reicha. Naime, Hitler je bio zadovoljan ranim ratnim pobjedama, koje je uglavnom pripisao sposobnoj avijaciji, odnosno Hermanu Göringu. Upravo je avijacija omogućila Hitleru nevjerovatno brzo osvajanje velikih država poput: Francuske, Poljske i Blegije. Iz toga razloga Göring, 1940. godine, postaje Reichmarschall. Tim naslovom on dostiže vrh svoje vojničke karijere, jer je sada bio nadređen svim ostalim maršalima u Trećem Reichu. (Shirer, 1977: 721-723)

Nakon nevjerovatnih ranih uspjeha Göringov Luftawaffe je konačno podbacio. Naime, propast operacije Morski Lav bio je uglavnom plod njegove loše procjene i njegove osebujne prepotentnosti. Operacija Morski Lav zapravo je bio njemački plan osvajanja Velike Britanije. Göring je, zanesen prethodnim pobjedama obećao Hitleru brzo osvajanje Velike Britanije, no to se, na njegovu žalost, nije dogodilo. Iako je bio glavni krivac za propast Morskog Lava on nije dopustio da mu to sruši reputaciju u njemačkome narodu, tu se vidi kako on još uvijek živi na kredibilitetu kojega je stekao tijekom Prvog svjetskog rata. Iako je upropastio ofenzivnu na Veliku Britaniju, Hermann Göring je i dalje bio Hitlerov miljenik. (Shirer, 1977: 1110-1116) Sljedeći značajan neuspjeh u Drugom svjetskom ratu Göring je doživio tijekom ofenzive na Staljingrad. Ofenziva je bila pred krahom, njemački vojnici ostali su između dvije ruske fronte, te im je jedina nada za spas bio zračni most, kojega je Luftwaffe obećao stvoriti. Optimistični Göring obećava dnevnu isporuku od čak 300 tona logističkih potrepština vojnicima u Staljingradu, no on jedva uspijeva isporučiti 120 tona dnevno. Nakon ovoga neuspjeha Luftwaffe i Göring gube kredibilitet u Hitlerovim očima, no njemački narod mu i dalje vjeruje. 1943. godine on je izgubio potporu i njemačkog naroda, jer američki zrakoplovi uspješno napadaju veće njemačke gradove. Nakon te, za njega kobne, 1943. godine on postaje sasvim marginaliziran u političkome životu Trećeg Reicha. (Shirer, 1977: 1110-1116) Za Göringa je to bio kraj rata, njegovi zadnji ratni i politički trzaji vide se u pokušaju preuzimanja vlasti. On je poslao telegram Hitleru u kojem traži da ga imenuje službenim nasljednikom i zamjenikom, te da mu se omogući vođenje pregovora sa zapadnim saveznicima. Naravno taj plan je propao, Hitler je postao bijesan, te je Göringu oduzeo sve činove i zapovjedio njegovo ubojstvo. Vođa Trećeg Reicha je u Göringovom telegramu vidio čin izdaje, te je za svoga službenog nasljednika sada postavio Karla Dönitza.

Göring se je baš kao i Himmler dao u bijeg, njegov plan bio je predaja zapadu tj. američkim vojnicima. Zanimljiv je njegov pokušaj ishođenja audijenciju kod američkog predsjednika Eisenhowera, naravno to mu nije pošlo za rukom, te je završio u augsburškom zatvoru. (Edsel, 2013: 410)

Za kraj ću još istaknuti da je Göring prisustvovao Nürnberškom suđenju. On je tijekom Drugog svjetskog rata bio drugi čovjek Trećeg Reicha, te je snosio ogromnu odgovornost za sva zlodjela koja je Treći Reich počinio. Sudilo mu se za: zavjeru, ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i za provođenje ratne agresije. On se je izjasnio nevinim po pitanju svih optužnica. Njegova glavna teza za obranu bila je činjenica da se nije mogao suprotstaviti Hitleru kao svojem nadređenom, a holokaust i logore smrti prebacivao je na Himmlera. (Edsel, 2013: 411) Naravno obrana mu je propala, te je osuđen na smrtnu kaznu. Svoju kaznu nije dočekao, jer mu je netko² donio tabletu cijanida, te je tako i on baš kao i Himmler izvršio samoubojstvo. (2)

Joseph Goebbels i velika propaganda

Zadnja znamenita ličnost velikoga nacističkoga trijumvirata rođena je 1897. godine u Rheydatu, a njeno ime je Joseph Goebbels. Odmah na početku ću istaknuti kako njegova biografija nije bogata ratnim sukobima, on nije bio vojnik niti general, Goebbels je bio iskra koja je zapalila plamen antisemitizma i mržnje u njemačkome narodu. Njegovo glavno oružje bili su jezik i medijska manipulacija s kojima je uspio zavesti na desetke milijuna Nijemaca Trećeg Reicha.

Joseph Goebbels nije poticao iz bogate i imućne obitelji, njegovi roditelji spadali su u srednji sloj njemačkoga društva. On je baš kao i Himmler imao velikih zdravstvenih poteškoća tijekom ranoga djetinjstva, naime obolio je od upale koštane srži u potkoljenici. Ta zdravstvena tegoba ostavila je velikoga traga na njemu, nakon nje on je postao bogalj koji je ostatak svoga života proveo šepajući. Takav fizički hendikep nije osakatio samo njegovo tijelo već i psihi, naime njegove frustracije, zbog toga teškoga hendikepa, su bujale. Možemo zaključiti kako je Goebbelsovo djetinjstvo obilježeno velikom stigmom i marginalizacijom od strane njegovih vršnjaka. No on je naučio svoj hendikep pretvoriti u snagu, naime svoju izolaciju iz socijalnoga života preokrenuo je u vlastitu korist tako što je završio doktorat filologije. (Knopp, 2007: 34) Od tada pa sve do kraja njegova života glavno oružje, s kojim je Goebbels uništavao neprijatelje, bilo

2 Kasnije je utvrđeno da je američki stražar donio cijanid u Göringovu ćeliju.

je njegov britak jezik i zastrašujući govori s kojima bi auditoriji bacao u ekstazu. Iako je imao naslov doktora znanosti, Goebbels nije mogao pristojno živjeti, točnije on je bio na egzistencijalnom rubu baš kao i ostatak postratne Njemačke ranih dvadesetih godina 20. stoljeća. Njegovo krajnje i žestoko nezadovoljstvo i frustracije pronašle su lijeka u antisemitizmu. Naime, baš kao i većina tadašnjeg puka za Njemačku, a i za vlastitu, bijedu on krivi Židove, komuniste, te zapadni kapitalizam, koji je po njegovom mišljenju pokušao podjarmiti njegovu domovinu. (Tučak, 2009.) Upravo su ovdje, ranih dvadesetih godina, Goebbelsovi famozni govori mržnje pronašli uporište, od tada on vidi izlaz iz krize isključivo kroz jaki i žestoki antisemitizam. Sljedeći korak u njegovom životu bio je ulazak u NSDAP, njegovo članstvo u stranku prihvatio je osobno Hitler i to dok je služio kaznu u zatvoru. Kao što je Himmler imao svoga učitelja Ernesta Röhma, tako i Goebbels ima vlastitog mentora Gregora Strassera. Naime, dotični je omogućio Goebbelisu brzu i laganu prilagodbu na nacistički koncept rada i ponašanja. Nedugo nakon ulaska u stranku Goebbels munjevito napreduje, čak mu je Hitler osobno ponudio mjesto voditelja cijelog berlinskog sektora, naravno on je objeručke prihvatio ponudu. Kao vođa jednog ogromnog nacističkog sektora Goebbels u potpunosti razvija svoj najveći talent, koji je gradio godinama, a to je manipulacija masama. (Knopp, 2007: 114) Dodati ću zanimljivost da je on kao i većina nacista zastupala "moderni" oblik nacizma. Istaknuti ću da se je prvotno "stari" oblik nacizam razvijao kroz tri stupnja, te završio s Ottom von Bismarckom, dok se pak "moderni" nacizam javlja kao izravna posljedica na Prvi svjetski rat. (Povijest 16, 2007: 449)

Oblici Goebbelsove manipulacije bili su brojni. Primarno se služi promidžbom i ekspresivnim govorništvom, koje je uspjelo dignuti na noge cijeli Treći Reich. On je zaključio kako su propaganda i promidžba sredstva koja nacionalsocijalistima mogu omogućiti uspjeh i probitak do vlasti. Razuvjerio je svoje stranačke kolege da je tisak neprijatelj nacionalsocijalista, on u tisku također vidi sredstvo koje vodi do uspjeha. Goebbels je svojom retorikom znao manipulirati bilo kime, pa čak i svojim stranačkim kolegama. Hitlera je to zadivilo te je Goebbelsove talente planirao iskoristiti u jednoj od najvećih antisemitističkih akcija prije Drugog svjetskog rata, odnosno u Kristalnoj noći (o kojoj ću reći nešto više kasnije). Slobodno možemo reći kako je Goebbels, uz teško ekonomsko stanje, najzaslužnija osoba što je Adolf Hitler postao tako brzo kancelar i što su nacisti na izborima osvojili čak 40% glasova. Upravo je on osmislio kompletnu političku kampanju za izbore. Promovirao je Hitlera kao velikoga vođu njemačkoga naroda koji će magično, kroz antisemitizam, spasiti njemački puk

od teške gospodarske situacije. Za političku kampanju počinje koristi elektroničke medije poput radija i kina, što prije nije bio slučaj. U čast Hitleru organizira velike parade kroz koje je okupirao pažnju naroda, koji je pak nacistima otvorio vrata Reichstaga. Goebbels je bio itekako svjestan moći koju je posjedovao nad njemačkim pukom, te je iz toga razloga osnovao propagandne urede, kojima je jedina zadaća bila nadziranje medija i medijskog sadržaja koji se servira narodu. Njihove metode rada bile su represivne, a tu represiju na svojoj koži su najviše osjetili komunisti i Židovi. Vrhunac rada propagandnih ureda bilo je paljenje čak 20 000 knjiga židovskih pisaca, taj akt pridonio je "nacifikaciji" njemačkoga društva. Goebbels je bio izrazito inteligentan, on je shvatio da njemački narod niti u jednom trenutku ne smije osjetiti manipulaciju. Iz toga razloga nastoji se dodvoriti Nijemcima, tako što stvara razne filmove kako bi zabavio mase i odvratio ih od možebitne pobune. (Shirer, 1977: 167-187)

Zadnji predratni potez Josepha Goebbelsa bilo je sudjelovanje u Kristalnoj noći. To je događaj koji se odigrao 1938. godine, točnije s noći devetog na deseti studeni. Upravo Goebbels, po Hitlerovoj zapovjedi, provodi stroge represije protiv njemačkih Židova. Cilj akcije bio je ukloniti Židove iz Njemačke. Tijekom akcije ubijeno je 100-tinjak Židova, a gotovo cjelokupna židovska infrastruktura bila je uništena i demolirana. Čak 40 000 Židova je odvedeno u radne i logore smrti, a njih 100 000 je pobjeglo iz Njemačke. Taj postupak protiv židovskoga naroda izazvao je burne reakcije zapadnih zemalja, koje su sada još više željele stati na kraj vladavini nacionalsocijalizma u Njemačkoj. (Shirer, 1977: 385-391)

Zadnji paragraf ovoga rada govoriti će o utjecaju Josepha Goebbelsa na njemački narod tijekom Drugog svjetskog rata. Kao što sam već istaknuo Goebbels nije bio ratnik niti vojnik, on je bio ulje na vatreni antisemitizam, koji je bujao u njemačkome puku 1939. godine. Upravo je on omogućio Adolfu Hitleru narod koji je željan rata, narod koji će poginuti za svoju domovinu, narod koji bez imalo promišljanja srlja u smrt. Njegova propaganda tijekom Drugog svjetskog rata bila je čudesna. Ona napada ono iskonsko kod njemačkoga puka, plasira se kroz poluistine, kratka je i brzo pamtljiva. (Knopp, 2007: 11) Za kraj, ono što je najvažnije, njegova propaganda je nažalost uspjela u svome naumu. Njemački narod 1.9.1939. godine bio je oran, voljan te željan krvi i rata. Tijekom rata Goebbels se specijalizirao na očuvanje civilnog morala, onemogućio je primisao na bilo kakvu pobunu. Nadalje, on je pomogao Göringu da sjedne na čelo njemačke vlade, a sve iz razloga kako bi podigao moral njemačkoga naroda. Sjetiti ćemo se da je Göring sve do pred kraj rata imao ogromnu popularnost u njemačkome puku. Goebbels je baš kao i Göring bio žedan moći. Kako je rat odmicao i kako je Treći

Reich propadao on je bio sve više usmjeren na vlastiti probitak. 1943. godine drži famozni govor o totalnome ratu, kroz kojeg traži borbu do zadnjega čovjeka i kroz koji nastoji mobilizirati sve više Nijemaca u smrt. Iako je bio jedan od najvećih fanatika rata, Goebbels dosta rano (1943.) počinje moliti Hitlera da se upusti u pregovore sa zapadnim saveznicima. Naime, Goebbels je smatrao da će Njemačka izgubiti rat, a glavni problem vidi u ratu na dvije fronte. (Knopp, 2007:119)

Njegova predviđanja bila su i više nego precizna, Nijemci ne mogu držati dvije fronte. Na zapadu su ih pritislili Amerikanci, Englezi i Francuzi, dok su snage SSSR-a prodirale sa istoka. Reich je bio u vojnom i gospodarskom rasulu. Goebbels, iako ne vjeruje u pobjedu, narodu obećava čuda kao što su: V-2 rakete i mlazni avion. Civilni sektor je gotovo do samoga kraja rata vjerovao u Goebbelsove laži, no kada je boljševička vojska SSSR-a stigla pred vrata Berlina, moral u narodu je u potpunosti opao. To je bio kraj kako za Treći Reich tako i za Hitlera i njegove najbliže suradnike. Goebbels je vjerojatno najfanatičniji i najprivrženiji Hitlerov sljedbenik, naime on je jedan od rijetkih ljudi koji su ostali u berlinskome bunkeru do samoga kraja. On je izvršio samoubojstvo zajedno sa svojom ženom, a prije toga dao je naredbu SS-ovom časniku da mu otruje šestero djece, kako ne bi pali u ruke boljševičke vojske. (Knopp, 2007: 997-1000)

Zaključak

Ovaj rad prikazao je trojicu najmoćnijih ljudi Trećega Reicha, naravno nakon Adolfa Hitlera. Iz svega izloženoga vidi se kako su Heinrich Himmler, Hermann Göring i Joseph Goebbels držali vojni i civilni sektor u svojim rukama. Heinrich Himmler imao je svoju "državu u državi" u obliku SS-a, koji je jedna od najjačih i najbrutalnijih nacističkih tvorevina, te koji je odgovoran za bezbrojne smrti. Nadalje Hermann Göring, čovjek koji je u svojim rukama držao veliki dio vojne vlasti, uz to on je nosio titulu Reichmarschalla, te je bio u nadređenoj poziciji svim maršalima Reicha. Te za kraj Joseph Goebbels, ličnost koja je kroz retoriku i propagandu manipulirala milijunima Nijemaca. Iz svega prikazanoga vidi se da je to bio trijumvirat neizmjerne moći, koja nažalost nije donijela ništa dobrog njemačkome narodu. Zaključiti ću da je taj trijumvirat direktno i indirektno suodgovoran za 60 000 000 milijuna mrtvih, te gotovo duplo više ranjenih tijekom Drugog svjetskog rata.

Summary

Marin Sabljo,
The Nazi Triumvirate - Heinrich Himmler,
Herman Göring, Josef Goebbels

This article shows the activity of the three most powerful people of the Third Reich chronologically. This great triumvirate consisted of: Heinrich Himmler, Herman Göring, and Joseph Goebbels. The mentioned trio, along with Adolf Hitler, held almost all of the military and civil authorities in Germany at the time. Each one of them possessed one of the pillars of power of the great Third Reich.

Literatura

1. Calvocoressi, Peter, 1987. *Totalni rat*, Rad, Beograd
2. Edsel, Robert, Witter, Bret, 2013. *Odred za baštinu*, Fraktura, Zagreb
3. Evans, Richard John, 2003. *The coming of the Third Reich*, Allen Lane, London
4. Fromm, Erich, 1989. *Anatomija ljudske destruktivnosti*, Naprijed, Zagreb
5. Knopp, Guido, 2007. *Hitlerovi pomoćnici*, Profil, Zagreb
6. Haffner, Sebastian, *Bilješke o Hitleru*, 2007. Zagrebačka naklada, Zagreb
7. Longerich, Peter, 2012. *Heinrich Himmler*, Oxford university press, New York
8. Pejić, Luka, „Erich Fromm i Strah od slobode“, 2013. *Aleph*, Filozofski fakultet Osijek, Osijek
9. *Povijest 16.*, 2007. (*Prvi svjetski rat i poslijeratna Europa (1914.-1936.)*), 2007. Europress holding, Zagreb
10. Shirer, William, 1977. *Uspon i pad Trećeg Reicha*, Znanje, Zagreb
11. *Velika ilustrirana povijest svijeta*, 1988. Otakar Keršovani, Rijeka

Internetski izvori

1. *Heinrich Himmler's Speech at Poznan (Posen)*, HolocaustHistoryProject: <http://holocaust-history.org/himmler-poznan/index.shtml> (24.2.2015.)
2. *Guard gave Göring suicide pill*, BBCNews: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4247069.stm> (24.2.2015.)
3. Tućak, Ivan, 2009. *Joseph Goebbels*, Hrvatski povijesni portal: <http://www.povijest.net/v5/zivotopis/svjetski-zivotopisi/2009/joseph-goebbels> (24.2.2015.)